

Школска 2014/2015. година
Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе
4. разред

Шифра: _____

Поени

	<p>Пажљиво прочитај следећи текст и одговори на питања 1–15 (реченице су, ради лакшег сналажења, обележене бројевима).</p> <p>1) Онај који ово пише одмах је дошао на мисао да му испита постанак. (2) То је било једног вечера кад се враћао из планине и, уморан, сео поред камените ограде на мосту. (3) Били су врели летњи дани, али прохладне ноћи. (4) Кад се наслонио леђима на камен, осети да је топал од дневне жеге. (5) Човек је био знојан, а са Дрине је долазио хладан ветар; пријатан и чудан је био додир топлог клесаног камена. (6) Одмах се споразумеше. (7) Тада је одлучио да му напише историју.</p> <p style="text-align: center;">(Из приповетке Иве Андрића <i>Мост на Жети</i>, прилагођено)</p>	
1.	У 1. реченици подвуци граматички субјекат.	
2.	Зависна реченица да <i>му испита постанак</i> има следећу синтаксичку функцију: _____ (допуни).	
3.	Именица која у 2. реченици гласи <i>вечера</i> у номинативу једнине гласи _____ (допуни).	
4.	Реч <i>уморан</i> (из 2. реченице) има следећу синтаксичку функцију: _____. (допуни)	
5.	Предлошко-падежна конструкција <i>на мосту</i> из 2. реченице има следећу синтаксичку функцију: а) прилошке одредбе за место; б) атрибута; в) прилошког предикатива. Заокружи слово испред тачног одговора.	
6.	Из 4. реченице препиши прилошку одредбу за време. _____	
7.	Конструкција <i>од дневне жеге</i> (из 4. реченице) има следеће прилошко значење: _____ (допуни).	
8.	Напиши како се зову синтаксичке јединице које су стављене у напоредни однос везником <i>а</i> у 5. реченици: _____.	
9.	Напиши које значење има подвучени генитив у синтагми <i>додир топлог клесаног камена</i> : _____.	
10.	У реченици <i>Пријатан и чудан је био додир топлог камена</i> подвуци речи на којима се налази реченични акценат.	

11.	<p>Енклитика <i>је</i> из реченице наведене у 10. задатку може стајати још на два места. Препиши реченицу у обе те варијанте, тако да само енклитика мења место:</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	
12.	<p>Реченица <i>Одмах се споразумеше</i> (6. реченица) јесте:</p> <p>а) обезличена; б) елиптична; в) безлична.</p> <p>Заокружи слово испред тачног одговора.</p>	
13.	<p><i>Аорист из 6. реченице замени приповедачким презентом:</i></p> <p>Одмах _____.</p>	
14.	<p>Подвучи у 7. реченици две лексеме које служе успостављању текстуалне кохезије.</p>	
15.	<p>Изрична зависна реченица <i>да му напише историју</i> (из 7. реченице) је:</p> <p>а) изрична у ужем смислу (декларативна); б) зависноупитна; в) модална.</p> <p>Заокружи слово испред тачног одговора.</p>	
16.	<p>Подвучи индоевропски језик који не припада ниједној ужој породици језика:</p> <p>руски, грчки, шведски, румунски, португалски.</p>	
17.	<p>За роман који је написао Црњански кажемо:</p> <p>а) Црњансков роман; б) Црњанскијев роман; в) роман Црњанског.</p> <p>Заокружи слово испред тачног одговора.</p>	
18.	<p>Заокружи слова испред специјалних независних реченица:</p> <p>а) Тишина! б) Говорите мало тише! в) Какве ли тишине!</p>	
19.	<p>Упиши потребна слова тако да добијеш именицу која одговара датом глаголу:</p> <p>евоцирати – ево _ _ _ ија</p>	
20.	<p>Упиши запете тамо где је то неопходно:</p> <p>Све оне енциклопедије које садрже одредницу Авала помињу само најпознатију Авалу а то је невелика планина код Београда. Међутим у речницима се могу наћи подаци о постојању и других узвишења која се зову Авала. Такво је на пример брдо близу Стражилова а и брдо и заселак у ваљевској Тамнави.</p>	

Прегледао: _____

Укупно поена: _____

Школска 2014/2015. година

Републичко такмичење ученика средњих школа
из српског језика и језичке културе

4. разред

Решења

1. *Онај који ово пише*
2. (изричног) атрибута
3. *вече*
4. апозитив(а)
5. б)
6. *Кад се наслонио леђима на камен*
7. узрочно / проузроковача стања
8. независне предикатске реченице (независне клаузе)
9. присвојно / посесивно
10. *Пријатан, чудан*
11. *Пријатан и чудан био је додир топлог камена, Пријатан је и чудан био додир топлог камена*
12. б)
13. *се споразумеју*
14. *Тада, му*
15. в)
16. грчки
17. в)
18. а), в)
19. *кац*
20. Све оне енциклопедије које садрже одредницу *Авала* помињу само најпознатију Авалу, а то је невелика планина код Београда. Међутим, у речницима се могу наћи подаци о постојању и других узвишења која се зову Авала. Такво је, на пример, брдо близу Стражилова, а и брдо и заселак у ваљевској Тамнави.